

# Abstracts

MÁTÉ ZOMBORY:

## **Antifascist Readings: Hungarian Historical Documentation in the Eichmann Affair**

Through the exploration of Hungarian historical documentation on the Eichmann case, this paper challenges three implicit assumptions prevalent in scholarly studies about the role of socialist countries in the affair. First, that the Eichmann Trial was a watershed event; second, that the basic aim of Eastern Bloc actors was to silence Jewishness in the case; and, third, that they, according to ‘totalitarian theory’, followed top-down orders stemming from the Soviet party. The main actors in the historical documentation were officials from the Ministries of Interior and of Foreign Affairs, as well as the journalist Jenő Lévai; the historian György Ránki played an important role in the interpretative framing of the documents. Through a comparative analysis of the positions developed in the course of the documentation of the case, the study aims to contribute to a rethinking of the role of anti-fascism as it related to the Eichmann Trial.

**Keywords:** Eichmann trial, Hungary, international politics, Jenő Lévai, antifascism

TÍMEA JABLONCZAY:

### 'Otherwise, I also testified in the Eichmann Trial' – The Testimony of Erzsi Szenes in Israel and Hungary during the 1960s

This article reveals a previously ignored area of Holocaust memory in Hungary, and proposes further theoretical and empirical memory studies, arguing that the Eichmann Trial had a symbolic impact on the cultural productions on the genocide forming the collective memory in Hungary during the 1960s. Taking the symbolic impact of the trial as a starting point, in this paper I explore the theoretical implications of the process in which the survivor-victim transformed into a witness and a social actor by showing the unique case of Erzsi Szenes, a Hungarian witness in the Eichmann Trial and the Auschwitz Trial. After outlining the theoretical framework on the significance of the role of the witness, I address the topic of Hungarian witnesses followed by a textual analysis of the testimony of Erzsi Szenes at the Jerusalem trial. In the second half of the paper, the development of Israeli–Hungarian cultural diplomacy between 1964 and 1966 is examined, which lead to the reappearance of Erzsi Szenes in Hungarian publicity with the publication her Holocaust diary, entitled *The Soul Resists*, in 1966. Erzsi Szenes can be considered as a symbolic figure of the social transformation of the victim—from victim to witness—and her case might be interpreted as a symbolic example of political obstruction because of the Soviet directives following the events of 1967, thereby highlighting one unstudied facet of the complex relation between politics, culture and memory culture during the 1960s in Hungary.

**Keywords:** collective memory, witness, testimony, cultural diplomacy, Eichmann Trial

RÓBERT TAKÁCS:

### The Eichmann Trial as a 'Socialist' Media Event?

The Eichmann Trial, which began in April 1961, is referred to by several authors as the first global media event. By examining

the domestic and international media environment of the trial, and analysing the propaganda efforts of the leadership of Hungary and Soviet bloc countries, this study concludes that the technical conditions in the 'socialist galaxy' were not adequately developed to be able to talk about a media event in the sense outlined by Elihu Katz and Daniel Dayan. Gagarin's space flight, which occurred at the same time as the Trial began, made headlines, but the public was not able to live it via media broadcast. Furthermore, the course of the Eichmann Trial and its emerging contents did not meet the expectations of agitation and propaganda, which also affected the more restrained discussion of the events of the Jerusalem court in Hungary.

**Keywords:** Eichmann Trial, media, media event, propaganda, television

TAMÁS KISANTAL:

### **The 'Banality of Evil' and 'Obedience to Authority'. The Cultural Influence of the Eichmann Trial in 1960s America.**

The essay studies the questions and problems of the obedient citizen in the US in the 1960s. It points out those cultural fields where the topic of obedience appeared besides the most famous and often analysed examples (e.g., the Eichmann Trial, the book of Hannah Arendt, and the social-psychological experiments of Stanley Milgram). Studying the cultural and historical background of the Milgram experiments, this essay aims to analyse the influence of the memory of Nazism and the Holocaust, the Cold War political background, the civil rights movements, and the Vietnam War on popular understandings and interpretations of the obedient mentality.

**Keywords:** Eichmann Trial; the banality of evil; obedience; Milgram experiments.

ÁGNES NAGY:

### **The Formation of Ordinary Architectural Knowledge: The Structure of Housing Propaganda in Interwar Budapest**

In line with international trends, thinking about housing in Hungary has undergone a fundamental transformation since the 1920s. One of the central elements of the new self-definition of the architectural profession had become the pursuit of the architectural education of the layman and the dissemination of knowledge about housing. In order to convey knowledge about modern housing, appropriate channels were needed, which created new fora for discourses about housing. New types of exhibitions, publications, and newspaper sections appeared and dealt with the topic of housing, while housing advertisements—which creating the apartment as a market product—were also introduced, accompanying the development of condominiums in Budapest from the second half of the decade. This study maps how the institutional structure of the architectural education of the population was formed, through which the ideas concerning housing and construction were mediated towards the population. It analyses fora such as the press—specialised journals and daily newspapers—housing advertisements that also existed independently of newspapers, social policy, architecture and interior design exhibitions, building advisory offices, and educational publications. Through their review, a characteristic shift in emphasis towards the family home can be pointed out. While the architectural discourse on housing construction and educational activity aimed at the general public overlapped in the case of family houses, the condominiums that were spreading at that time were marginalized in the architectural discourse, and were basically thematized only as objects of business propaganda.

**Keywords:** housing propaganda, real estate advertisement, architecture exhibition, architectural propagative publication, freehold flat

# Contents

## **The Eichmann Trial and the Memory of Holocaust in the 1960s**

<i>Tamás Scheibner–Máté Zombory</i> : The Eichmann Trial after 60 Years. Interpretations and Mediations. Introduction .....	4
<i>Máté Zombory</i> : Antifascist Readings: Hungarian Historical Documentation in the Eichmann Affair .....	13
<i>Tímea Jablonczay</i> : ‘Otherwise, I also testified at the Eichmann Trial’ – The Testimony of Erzszi Szenes in Israel and Hungary during the 1960s .....	58
<i>Róbert Takács</i> : The Eichmann Trial as a ‘Socialist’ Media Event? .....	100
Tamás Kisantal: The ‘Banality of Evil’ and ‘Obedience to Authority’. The Cultural Influence of the Eichmann Trial in 1960s America .....	130
 <b>Study</b>	
<i>Ágnes Nagy</i> : The Formation of Ordinary Architectural Knowledge: The Structure of Housing Propaganda in Interwar Budapest .....	162

**Reviews**

<i>István Feitl</i> : An Illustrated Synthesis of the Short 20th Century .....	216
<i>Róbert István Antal</i> : ‘Racial’ Policies in Rural Hungary .....	230
<i>Melinda Harlov-Csörtán</i> : “Silencing the Witness is the Price for Making History Speak Out” .....	239

**Source - Online Supplement**

*Péter Csunderlik*: Minutes of the Meetings of the  
General Assembly and the Board of the  
Galileo Circle (1915–1917)

# Tartalomjegyzék

## **Az Eichmann-per és a holokauszt emlékezete**

<i>Scheibner Tamás–Zombory Máté: Az Eichmann-per hatvan év távlatából: értelmezések és közvetítések. Bevezető .....</i>	4
<i>Zombory Máté: Antifasiszta olvasatok. Magyar történeti dokumentáció az Eichmann-ügyben .....</i>	13
<i>Jablonzay Tímea: „Egyébként én is tanúvallomást tettem az Eichmann-perben”. Szenes Erzsí tanúságtétele Izraelben és Magyarországon az 1960-as években .....</i>	58
<i>Takács Róbert: Az Eichmann-per mint „szocialista” médiaesemény? .....</i>	100
<i>Kisantal Tamás: A „gonosz banalitása” és a „tekintélynek való engedelmesség”. A náciizmus és az Eichmann-per hatástörténete az 1960-as évek Amerikájában .....</i>	130

## **Tanulmány**

<i>Nagy Ágnes: A hétköznapi építészeti ismeretek formálódása: a lakáspropaganda műfajai és intézményes csatornái a két világháború közötti Budapesten .....</i>	162
---	-----

**Szemle**

<i>Feitl István</i> : Képes szintézis a rövid 20. századról .....	216
<i>Antal Róbert István</i> : Fajvédelem a vidéki Magyarországon .....	230
<i>Harlov-Csortán Melinda</i> : „a tanú elhallgattatása az ára, hogy megszólaljon a történelem” .....	239

**Forrás - Online Melléklet**

*Csunderlik Péter*: A Galilei Kör közgyűlési és választmányai üléseinek jegyzőkönyvei (1915–1917)



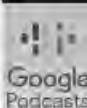
## VÁLASZTÁS ÉS POLITIKA

- A 2002-es ellenzéki „tökéletes kampány”
- Parlamenti választás 100 éve, 1922-ben
- Alaptörvény és ellenzéki alkotmányozás
- Szakértő politikai előrejelzés

2021 márciusában indítottuk el a **PTI PODCAST** csatornáját, amely azóta változatos témákat érintett, és amelyben a Múltunk folyóirat külön blokkot kapott. Adásainkat megtalálják az Anchor.fm-en és a Spotify-on is!

## MÚLTUNK ÉS EMLÉKEZET

- Fajelmélet, fajbiológia és antiszemitizmus a két világháború között
- A székegy zászoló a politikától a hétköznapokig
- Proto-proletárdiktatúra vagy bomlástermék? – Az 1871-es párizsi kommün
- A „Trianon-mitológia” és az újabb kutatási eredmények
- Magyarország és Lengyelország a „rövid 20. században”
- A munkásmozgalmak hőskora és mai politikai tanulságai
- Forradalom, összeomlás, új és régi világ (1918)
- A „szovjet thermidor” – A kronstadti matrózfelkelés és a NEP
- Bethlen100: régi vágású egyensúlypolitika a tömegpolitika korában?
- Váratlan látogatók a Várban? (1921)
- A lengyel-magyar kapcsolatok támogatói, türt és titkos regiszterei



## TÁRSADALMI KÉRDÉSEK

- Kádár-rendszer: államszocializmus, államkapitalizmus, neoliberalizmus
- Nemzet és hegemonia
- Kerülni kell-e a húzós kérdéseket a baloldalon?
- Leszbosz, Európa szegénye
- A 75 éves forint jövője
- Mit adott nekünk a globalizáció?
- Így működik a faszizmus

## A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ FILMES FELDOLGOZÁSAI

- 1 – A nemzetiszocializmus gyökerei
- 2 – Hitler-ábrázolások
- 3 – A nyugati front
- 4 – A keleti front
- 5 – A távol-keleti háború
- 6 – A háború mint üzlet
- 7 – A fogolytábori lét dilemmái
- 8 – Holokauszt
- 9 – Német múltfeldolgozás

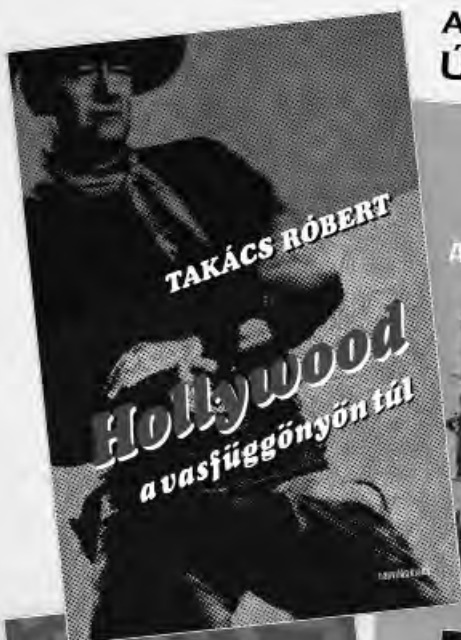


## A NAPVILÁG KIADÓ KÖTETEI

- Kérdések és válaszok a dualizmus kori Magyarországról, 1867–1918
- Kérdések és válaszok a Rákosi-korról
- Hibrid média, avagy patronus-kliensi médiarendszer 30 évvel a rendszerváltás után
- Imre: Egy emlékirat
- Kapitalista realizmus. Nincs alternatíva?

<https://anchor.fm/pti-podcast>

**A NAPVILÁG KIADÓ  
ÚJDONSÁGAI:**



A NAPVILÁG KIADÓ LEGFRISSEBB KÖTETEI KEDVEZMÉNNYEL

KAPHATÓK A KIADÓ HONLAPJÁN: [WWW.NAPVILAGKIADO.EU](http://WWW.NAPVILAGKIADO.EU)

**ANTAL RÓBERT ISTVÁN**

PhD-hallgató, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár,  
történelem-levéltáros

**CSUNDERLIK PÉTER**

PhD, történész, egyetemi adjunktus, ELTE BTK, tudományos munkatárs,  
Politikatörténeti Intézet

**FEITL ISTVÁN**

történész, főtanácsadó, Politikatörténeti Intézet

**HARLOV-CSORTÁN MELINDA**

PhD, történész, kulturális örökség kutató, főiskolai docens,  
Apor Vilmos Katolikus Főiskola

**JABLONCZAY TÍMEA**

PhD, irodalmár, kultúrakutató; egyetemi docens, Milton Friedman Egyetem  
Kommunikáció és Művelődéstudományi Tanszék, ösztöndíjas kutató,  
iASK-Köszeg

**KISANTAL TAMÁS**

PhD, egyetemi docens, PTE BTK Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet

**NAGY ÁGNES**

PhD, történész, főlevéltáros, Budapest Főváros Levéltára

**TAKÁCS RÓBERT**

PhD, történész, tudományos munkatárs, Politikatörténeti Intézet

**ZOMBORY MÁTÉ**

PhD, szociológus, habil. egyetemi docens, ELTE Társadalomtudományi Kar,  
tudományos főmunkatárs, Társadalomtudományi Kutatóközpont

Az Eichmann-per hatástörténetének sajátosságai, legfőképpen hidegháborús és emlékezeti megközelítése miatt a szocialista országok szerepéről legalább három, evidenciaként kezelt előfeltevés él a tudományos és közbeszédben. Az első szerint az Eichmann-per korszakhatár, amely de-rült égből villámcsapásként, felkészületlenül érte a világközvéleményt, különösen pedig a zsidósághoz, illetve a cionizmushoz ellentmondásosan viszonyuló szocialista országokat. A második előfeltevés, hogy a keleti blokk szereplőinek az Eichmann-per kapcsán kialakított álláspontját az állampárt zsidósághoz fűződő viszonyából kell megérteni. Ezért jellemzően azt vizsgálják, hogy miképpen igyekeztek elhallgat(tat)ni a holokausztot a nyilvánosságban. [...] A harmadik előfeltevés az antitotalitarizmus, amely szerint a perrel kapcsolatban aktív szocialista országok, így Magyarország is, a szovjet irányvonalat követték, az egyes országokon belül pedig a legfelsőbb pártutasításokat hajtották végre. [...] Ez a tanulmány az Adolf Eichmann magyarországi tetteiről végzett történeti dokumentáció elemzésén keresztül e három hallgatolagos evidencia megalapozatlansága mellett érvel.

*Zombory Máté: Antifasiszta olvasatok. Magyar történeti dokumentáció az Eichmann-ügyben*

„A 20-ik század igazi feladata a tömegtermelés helyes, pontos, öntudatos megszervezése, valódi igényeink köztudatba nevelése, ezek hiánytalan kielégítése.” Ezen új követelmény kapcsán a modern építészet, illetve a modern lakhatási elvek követőinek körében használatba került az „építészeti propaganda” kifejezés. Ezzel egyidejűleg a két világháború közötti modern építészet kérdezett rá első ízben az építető és az építés viszonyára a magánépítkezések terén, kritika tárgyává téve annak addigi jellegét.

*Nagy Ágnes: A hétköznapi építészeti ismeretek formálódása: a lakáspropaganda műfajai és intézményes csatornái a két világháború közötti Budapesten*

**Bolti ára: 1200 Ft**  
**Előfizetőknek: 900 Ft**

